

16.3.2017

Eduskunnan talousvaliokunta 16.3.2017

VNS 7/2016 vp / Asiantuntijajäpyyntö

KANSALLINEN ENERGIA- JA ILMASTOSTRATEGIA - ASIAANTUNTIALAUSUNTO

Fortum kiittää mahdollisuudesta esittää asiantuntijalausunto ja olla valiokunnan kuultavana asiakohdassa mainitussa asiassa. Esitämme lausuntonamme seuraavaa:

Fortum tukee vahvasti Suomen hallituksen energia- ja ilmastopoliittisia tavoitteita. Pidämme kuitenkin tärkeänä, että niiden saavuttamiseen tähtäävät keinot koordinoitua muiden pohjoismaiseen sähkömarkkina-alueeseen kuuluvien maiden kanssa. Strategian toimeenpanossa tulee nähdä omaa maataamme laajempi kokonaisuus, sillä kunkin maan päätökset vaikuttavat joka tapauksessa muihin Pohjoismaihin.

Fortum korostaa myös energia- ja ilmastopolitiikan pitkäjänteisyyttä. Strategian linjausten ja toimenpiteiden tulee kestää hallituskautta pidemmälle, jotta investoinnit voidaan suunnitella ja toteuttaa kannattavasti ja pitkän aikavälin tavoitteet huomioon ottaen. Energia- ja ilmastopolitiikan on oltava pitkäjänteistä, jotta yritykset voivat suunnata liiketoimintaansa ja tehdä kauaskantoisia investointeja.

Päästökaupan kanssa päällekkäistä ohjausta vältettävä

Hallitus esittää strategiassaan EU:n päästökaupan kanssa päällekkäisiä kansallisia ohjauskeinoja, kuten kilpailuttamiseen perustuvaa ylimenokauden tuotantotukea uusiutuvalle sähköntuotannolle ja kivihiilen energiakäytöstä luopumista lainsäädännön keinoin. Päästökaupan kanssa päällekkäistä ohjausta tulisi nimenomaan välttää, koska se vääristää sekä päästökauppa- että sähkömarkkinoita.

Päästökauppaa tehostamalla on mahdollista päästä tavoitteisiin nyt ehdotettuja toimenpiteitä merkittävästi kustannustehokkaammin. Pohjoismaiden tulisi yhteisessä rintamassa aktiivisesti tukea päästökaupan vahvistamista ja kohdistaa kansalliset toimet kaikilta osin päästökaupan ulkopuolella oleviin sektoreihin, kuten liikenteeseen. Samaan aikaan tulee päästökaupan kanssa päällekkäisen ohjauksen vaikutuksia päästömarkkinaan arvioida säännöllisesti ja luoda mekanismi, jolla päästökauppasektorin tavoitetta tiukennetaan sen kanssa päällekkäisten politiikkatoimien vaikutusten perusteella.

Aidosti teknologianeutraali tuotantotuki

Strategiassa ehdotetaan uutta tukijärjestelmää uusiutuvalle sähköntuotannolle vuosille 2018-2020. Fortumin näkemyksen mukaan uusiutuvan sähköntuotannon tukeminen ei ole tarpeellista, sillä esimerkiksi tuulivoima on kilpailukykyisin sähköntuotantomuoto uusinvestoinneissa Suomessa. Parhailla alueilla tuulivoiman elinkaaren aikainen tuotantokustannus on alle 40 €/MWh (ks. sivu 4) ja kustannuksen odotetaan laskevan entisestään tehokkaampien turbiinien myötä. Näin ollen tuulivoimainvestointeja tehdään

16.3.2017

myös Suomessa markkinaehtoisesti heti kun markkinoilla on tarvetta uudelle tuotantokapasiteetille. Mahdolliset tuet tulisi kohdistaa ei-kypsille teknologioille. Uudet innovaatiot, niiden demonstrointi ja kaupallistaminen ovat askelia kohti tulevaisuuden kestäviä energiaratkaisuja.

Mikäli tuki kuitenkin otetaan käyttöön, tulee järjestelmän olla määräaikainen, markkinaehtoinen ja aidosti teknologianeutraali niin, että sekä tuuli-, vesi- että biovoima ovat sen piirissä. Markkinapohjainen tukimalli johtaa jatkuvan kilpailun kautta aina halvimpaan hintaan. Teknologianeutraalius edistää tasavertaista kohtelua ja edullista sähköntuotantoa. Koska tuotantotuen piiriin kaavailtu kokonaismäärä on suhteellisen pieni (2 TWh), ei ole tarvetta asettaa erillisiä kiintiöitä eri uusiutuvan energian lähteille.

Kokemus on selkeästi osoittanut, että takuuhintatuet ovat kalliita eivätkä paras kannustin tehokkuuteen. Huutokaupat ovat sen sijaan kansainvälisesti hyväksi todettu ja kustannustehokas tukimalli, joka ohjaa investointeja tehokkuuden mukaisesti.

Näkemyksemme mukaan huutokauppa tulee toteuttaa ns. kiinteän preemion mallilla, jossa preemio maksetaan sähkömarkkinahinnan päälle. Kiinteä preemio siirtää markkinariskin valtiolta tuottajille, toisin kuin muuttuva preemio. Kiinteä preemio soveltuu hyvin siirtymävaiheen ratkaisuksi, sillä tuottajat joutuvat ottamaan huomioon tuotetun sähkön arvon markkinoilla. Näin se valmistaa alan toimijoita täysin markkinaehtoiseen toimintaympäristöön, mikä on myös energia- ja ilmastostrategian tavoitteena. Tuki tulee rajata ajallisesti lyhyeksi, kestoltaan enintään 8-10 vuoteen.

Tuki- ja veroratkaisut muuttavat energiamuotojen asemaa

Strategiassa pyritään turvaamaan sähkön ja lämmön yhteistuotannon sekä kaukolämmön asema. Fortum pitää tärkeänä, että vero- ja tukipolitiikka pitävät kilpailuasetelman lämmitysmarkkinoilla neutraalina ja varmistavat, etteivät sähköjärjestelmän säädettävyyden ja kyky tuottaa tehoa heikenny. Yhdistetyn sähkön- ja lämmöntuotannon (CHP) kilpailukyvyyn ylläpitäminen on tärkeää, koska CHP tuottaa sekä sähköä että lämpöä kylminä kausina. CHP:n oikeudenmukainen verokohtelu on tärkeää myös toimitusvarmuusnäkökulmasta, sillä CHP-laitokset parantavat osaltaan sähkön saatavuutta korkeimman kysynnän aikaan. CHP:n verotusta tulisi edelleen selvittää vielä nykyisellä hallituskaudella, vaikka sitä onkin varsin äskettäin muutettu.

Päästökauppa vähentää hiilen käyttöä hallitusti

Fortumin mielestä EU:n päästökauppa on paras keino kivihiilen ja muiden fossiilisten polttoaineiden käytön hallittuun vähentämiseen. Kansallinen hiilen käyttökielto on päästökaupan kanssa päällekkäinen ohjauskeino, joka ei vähennä päästökauppasektorin päästöjä, vaan tekee tilaa muiden maiden toimijoille lisätä päästöjään.

Lakiin perustuvalla mahdollisella hiilen käyttökiellolla olisi huomattavia kielteisiä vaikutuksia polttoainemarkkinoille ja huoltovarmuudelle. Se vaikeuttaisi myös omalta osaltaan yhteistuotannon asemaa. Asian mahdollisen jatkovalmistelun yhteydessä on tärkeää huolehtia siitä, että vaikutusarviot tehdään huolellisesti, ottaen huomioon markkinavaikutukset, yhteistuotannon asema, huoltovarmuuden kehittyminen sekä tuottajille aiheutuvat kariutuneet kustannukset.

16.3.2017

Strategia niukkasanaanainen vesivoimasta

Strategian mukaan pienvesivoiman osalta potentiaali perustuu lähinnä käytöstä poistettujen sekä nykyisten voimalaitosten modernisointi- ja tehonkorotushankkeisiin. Fortum pitää nykyisen vesivoiman perusparannusta ja tehonkorotusta tärkeänä. Sähköverkon ylläpitämiseen tarvittavan tehon tarve kasvaa, kun hiilivoimaloita poistetaan käytöstä ja tuuli- ja aurinkoenergian osuus kasvaa sähköntuotannossa. Siksi kaikki keinot nopeasti säädettävän lisätehon tuottamiseen kannattaa hyödyntää ja näiden hankkeiden toteuttamisedellytykset tulee turvata. Esimerkiksi Fortum on saanut näillä hankkeilla 10 vuoden aikana lisäkapasiteettia 116 MW ja sähköntuotantoa keskimäärin 246 GWh/a Suomessa ja Ruotsissa yhteensä.

Liikenteen sähköistyminen tärkeää

Liikenteen osalta Fortum pitää hallituksen ehdotuksia tarkoituksenmukaisina. Nämme myönteisenä, että hallitus tunnistaa sähköisen liikenteen merkityksen päästöjen vähentämisessä ja asettaa selkeän tavoitteen sähköautoilun edistämiseksi. Sähköisen liikenteen kannustamiseen tarvitaan useita toimenpiteitä: muun muassa toimia liittyen työsuhteautoihin, latausinfraan ja suoria kannusteita ajoneuvojen hankintaan. Esimerkiksi strategian mainitsemat vähäpäästöisten autojen hankintaan kannustava verotus ja hankintatuki ovat mielestämme erinomaisia välineitä, joiden nopeasta toimeenpanosta on huolehdittava. Energia- ja ilmastostrategiassa esitetty 100 miljoonan euron rahoitus energiatehokkaiden autojen (sähkö ja kaasu) hankinnan edistämiseen tulisi varmistaa valtion budjetissa.

Autokannan uudistuminen edistää latausinfrastruktuurin kehittämistä. Fortum edistää sähköajoneuvojen laajempaa käyttöä Suomessa ja muissa Pohjoismaissa. Meillä on jo nyt Pohjoismaiden laajin, yli 1200 latauspistettä käsittävä oma latausverkosto. Rakenamme ensimmäisen sähköautojen suurteholatausverkon Osloon, Tukholman ja Helsingin välille, jolloin vuoden 2018 aikana markkinoille tulevilla uusilla sähköautomalleilla voidaan ajaa Helsingistä Osloon yhtä nopeasti kuin polttomoottoriautoilla.

Sähkömarkkinoiden kehittäminen tärkeää

Fortum pitää tervetulleena, että strategia korostaa toimivaa ja kustannustehokasta sähköjärjestelmää ja –markkinaa ja näkee tarpeellisenä kehittää sähkömarkkinoiden toimintaa Pohjoismaiden ja Baltian alueellisten ja eurooppalaisten markkinoiden lähtökohdista. Pohjoismaiden sähkömarkkina on hyödyttänyt erityisesti suomalaisia kuluttajia, kun Pohjoismaiden vesivoima on ollut käytettävissä myös Suomen tehtasapainon ylläpitämiseen järkevällä kustannuksella. Tulevaisuudessa alueellisen yhteistyön, asiakkaiden ja jouston merkitys energiamarkkinoilla korostuu entisestään. Pohjoismaiden kilpailukykyyn säilyttämiseksi paras keino on tehostaa yhteisten sähkömarkkinoiden toimintaa. Pohjoismaiden sähkömarkkinoiden toimivuus on varmistettava, jotta riittävä tehon ja energian saanti voidaan turvata kaikissa olosuhteissa.

Lisätietoa:

Kari Kankaanpää, Ilmastoasioiden päällikkö, Fortum Oyj, 050-4532330,
kari.t.kankaanpaa@fortum.com

16.3.2017

Tuulivoiman kilpailukyky on parantunut merkittävästi - Ruotsissa nähty hankkeiden kokonaistuotantokustannusten nopea lasku

Yhteenlaskettu forward hinta eri tuulivoima investointipäätösten tekoajoilta
(Nord Pool SYS+EPAD+elcert)

